

Nr 5.

Av herr Kilbom m. fl., om statsgaranti för exportkredit till Sovjet-Unionen.

Den tilltagande krisen kastar stora skaror av arbetarklassen ut i arbetslöshet, och det allmänna har allt större utgifter i anledning härav — trots att hjälpen är högst otillräcklig. Så länge »normala» tider äro rådande »anpassar» sig näringslivet efter de ekonomiska förhållandenas krav så, att när de priser företagen uppnå sjunka, sänkas arbetslönerna. Dels däri-genom och dels genom en så långt gående rationalisering, att massor av arbetare ställts utanför produktionsprocessen, har exportindustrien något så när hävdad sin ställning. Förhållandena försvåras dock varje dag. Arbetslönerna ligga också inom många näringsgrenar redan under det minimum, på vilket en arbetare människovärdigt kan försörja sig och sin familj, vadan »ökad konkurrenskraft» ej kan nås på den vägen. En del företag förklarar sig rent av komma att upphöra med sin verksamhet. Arbetslösheten blir då än mer omfattande, nöden än större.

Emellertid hotas icke blott industriarbetarna av ytterligare arbetslöshet som följd av det rådande läget. Även inom lantbruket torde svårigheterna tilltaga till följd av prisläget och omöjligheterna för lantbrukarna att finna avsättning för sina produkter. Kraftansträngningar måste i denna situation göras från det allmännas sida för att bereda produktivt arbete. Detta så mycket mer som det finnes möjlighet för staten att göra det utan uppoffring eller större risk, genom att underlätta exporten till utlandet — vi syfta här på åtgärder för större kreditmöjligheter.

Sovjet-Unionen är köpare av en hel rad svenska industriprodukter såsom motorer, verktyg, fartyg etc., men även lantbruket kunde där erhålla avsättning, särskilt för högklassig boskap. Svårigheterna ligga nu emellertid i, att Sovjetregeringen måste ha krediter, längre än industrien och lantbrukare påstår sig kunna bevilja. Det synes oss under sådana förhållanden alldeles naturligt att staten träder emellan och garanterar kreditgivningen till Sovjet-Unionen.

Från något håll har påståtts att Sovjetregeringen är ovillig köpa från Sverige, varför våra ansträngningar borde koncentreras på annat håll. Handelsstatistiken visar dock hurusom exporten till Sovjet-Unionen årligen stiger till avsevärda belopp. Sanningen är således att Sovjetregeringen gärna köper högvärdiga produkter från Sverige, förutsatt naturligtvis att den härifrån

får lika förmånliga betalningsvillkor som från andra länder. Som läget nu är, kunna svenska exportörer ej tävla med de utländska i anförvt avseende.

Här skall endast, efter uppgifter insamlade av Exportföreningen, pekas på några av de åtgärder, som i andra länder vidtagits för att underlätta exporten särskilt på Sovjet-Unionen.

Danmark: Statliga exportkrediter beviljas på *upp till 70 milj. kronor*. Statens garanti uppgår till högst 85 % av fakturavärdet. Det anses, att garantien möjliggjort de långa affärerna till Sovjet-Unionen. — Statens inkomster från garantiverksamheten ha *överstigit* förluster och kostnader i så hög grad, att omkring en miljon kronor kunnat tillföras den av premierna bildade riskfonden.

Finland: Statsgarantier beviljas på *upp till 75 milj. mark*, varvid staten ikläder sig garanti upp till 75 % av köpesumman. Några förluster på grund av exportkreditsystemet ha hitintills ej drabbat staten. Systemet har befunnits vara välgörande och till uppenbar nytta för handeln med Sovjet.

Frankrike: Exportgarantier på *upp till 2 miljarder frs* beviljas, varvid statens ansvar begränsas till högst 60 % av fakturavärdet. Förluster ha ej drabbat staten som följd av garantierna.

Italien: Den italienska staten bedriver en omfattande kreditgarantiverksamhet, vilken speciellt tar sikte på krediter till Sovjet-Unionen. Bl. a. har upprättats en särskild fond för ryska krediter på sammanlagt *350 milj. lire*, vilken summa dock kan ytterligare ökas, därest behovet så skulle kräva. Statens risk utgör 75 % av leveranssummans värde.

Lettland: Sedan i juni förra året existerar särskild statsgaranti för exportkrediter, vilken speciellt är avsedd för exporten till Sovjet. Garantins storlek är beroende på i vilken grad inhemsk arbetskraft och inhemska råvaror komma till användning vid tillverkningen. För industriprodukter, som helt eller delvis äro framställda av importerade råvaror och halvfabrikat, är garantien fastställd till 35—75 % av fakturans värde. För lantbruks- och industriprodukter av uteslutande inhemskt råmaterial medges garanti upp till 90 % av fakturavärdet.

Norge: Sedan 1929 har den norska staten iklätt sig garanti vid kreditförsäljning av norska varor till Sovjet på *upp till 20 milj. kr*. Krediten kan, såsom vanligt i alla kreditgivande länder, ånyo tagas i anspråk, så snart vederbörande likvid influtit. Statens risk uppgår till högst 75 %. — Hitintills har garantisystemet ej medfört någon förlust för staten och anses ha starkt befordrat det norska näringslivet.

Polen: Krediter ej överstigande 50 % av den exporterade varans försäljningspris beviljas ur en fond *uppgående till 150 milj. zloty*.

Storbritannien: En omfattande av staten garanterad kreditgivning för export äger rum, varvid staten garanterar högst 75 % av växelsumman. Enligt ett avgivet kommittéuttalande beräknas den statliga kreditgivningen ge en årlig förlust av 15 000 pund sterling, vilken summa dock mer än väl

täckes genom premieinkomsterna. Någon som helst förlust har hitintills ej gjorts på krediterna till Sovjet-Unionen, meddelas särskilt. Systemet anses ha varit till mycket stor nytta för näringslivet och har möjliggjort den omfattande exporten till det nämnda landet.

Tyskland: Tyska riket har givit stora kreditgarantier vid export. Särskilt gäller detta exporten till Sovjet-Unionen. Redan 1926 beviljade riket och delstaterna en exportgarantisumma av 300 milj. mark för krediter. Ursprungligen iklädde sig den tyska regeringen en garanti av 60 % av fakturavärdet men andelen har sedan höjts till 70 %. Några förluster på dess mycket omfattande ryska kreditaffärer ha hitintills *icke drabbat staten*. — I april 1931 avslöts mellan representanter för den tyska industrien å ena sidan och Sovjetregeringen å den andra ett avtal enligt vilket tyska riket och delstaterna skulle överta borgen för en del av det belopp, som representerades av dessa krediter. Riket och delstaterna ha övertagit borgen för 70 % av kreditsumman, och riksbanken har beviljat en diskontokredit på 150 milj. mark. Dessutom beviljas under medverkan från statens sida exportkreditförsäkring, vilket även kraftigt bidragit till att möjliggöra för tyska firmor att bevilja långa krediter.

Tjeckoslovakiet och Österrike bevilja även sina exportörer finansieringskrediter särskilt med avseende på affärer med Sovjet-Unionen.

Till detta kan anföras, att Sovjet-Unionen i alla avseenden punktligt fullgjort sina förbindelser.

Med hänsyn till vad från statens sida göres i med den svenska industrien konkurrerande länder för att möjliggöra för exportörer att bevilja långa krediter särskilt på Sovjet-Unionen är det uppenbart, att även Sverige måste följa det gängse systemet, om större affärer skall kunna åstadkommas med detta land. Det är nämligen fullt naturligt, att Sovjetregeringen köper där den får de bästa villkoren. Då det torde kunna utgå ifrån, att cirka 70 % av industriens försäljningsvärde går till löner i en eller annan form — inom t. ex. varvsindustrien, som ju huvudsakligen är en sammanställande industri, är andelen betydligt större — förstår var och en vad en export till Sovjet-Unionen för t. ex. 100 milj. kronor i värde per år skulle betyda i form av ökade arbetstillfällen. Dessa komme naturligtvis också en del andra branscher tillgodo än de direkt exporterande. Även för lantbruket skulle stödjande åtgärder från statens sida i anført avseende betyda stora fördelar. Förvisso skulle därigenom en icke föraktlig export kunna åstadkommas av levande djur.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen bemyndigar regeringen att för exportkredit till Sovjet-Unionen för statens vidkommande teckna garanti för intill ett belopp av 100 milj. kronors värde samt

att uppdra åt regeringen att i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller i Danmark fastställa villkoren och formerna för utnyttjandet av exportkrediten ifråga.

Stockholm den 15 januari 1932.

K. Kilbom.

Nils Flyg.

Edoff Andersson.

J. P. Dahlén.

Viktor Herou.

Aug. Spångberg.

Osc. Öhman.

Verner Karlsson.
